

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5688

[Total No. of Pages : 4

[6543]-301

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

**EP-101 : Cognitive Psychology : Understanding
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (12601)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) What is Cognitive Psychology? Explain the nature and scope of Cognitive Psychology.
- b) Write in 'Observation, introspection and experimental as scientific methods of Cognitive Psychology'.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) What is problem solving? Discuss in detail about the theories of problem solving.
- b) What is sensation? Explain the various theories of sensation.

Q3) Answer any one of the following in about 500 Words. [10]

- a) What is memory? Discuss the various memory models in detail.
- b) What is language? Discuss the theories of language.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) What is Artificial Intelligence? Discuss the recent trends in Artificial Intelligence.
- b) What is Attention? Discuss the biological bases of attention.

P.T.O.

Q5) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) What is pattern recognition? Explain the theories of pattern recognition.
- b) What is learning? Explain the Lewin's and Tolman's theory of learning.

PE-5688

[6543]-301
M.A. (Part - I)
PSYCHOLOGY
EP-101 : Cognitive Psychology : Understanding
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (12601)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) बोधनिक मानसशास्त्र म्हणजे काय? बोधनिक मानसशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्तीवर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) निरीक्षण, अत्मनिवेदन आणि प्रायोगिकता या बोधनिक मानसशास्त्राच्या शास्त्रीय पद्धती म्हणून चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) समस्या परिहार म्हणजे काय? समस्या परिहाराच्या विविध सिद्धांतांवर चर्चा करा.
- ब) वेदन म्हणजे काय? वेदन विषयक विविध सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) स्मृती म्हणजे काय? स्मृती विषयक विविध प्रारूपे सविस्तर लिहा.
- ब) भाषा म्हणजे काय? भाषा विषयक विविध सिद्धांतांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) कृत्रिम बुद्धिमत्ता म्हणजे काय? कृत्रिम बुद्धिमत्ता विषयक आधुनिक विचार प्रवाहांवर चर्चा करा.
- ब) अवधान म्हणजे काय? अवधान विषयक जैविक बाबींवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) संघात प्रत्याभिज्ञान म्हणजे काय? संघात प्रत्याभिज्ञान विषयक विविध सिद्धांतांवर लिहा.
- ब) अध्ययन म्हणजे काय? लेविन आणि टोलमन यांच्या अध्ययन विषयक सिद्धांतांवर सविस्तर चर्चा करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5689

[Total No. of Pages : 4

[6543]-302

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

**EP-102 : Psychometrics : The Science of Psychological Assessment
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (12602)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) Explain the scientific method, realism and truth.
- b) Explain the ethical issues of psychological test.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) Explain in detail the item analysis in test construction.
- b) Analyze the difference between objective test and person based test.

Q3) Answer any one of the following in about 500 Words. [10]

- a) What is reliability? Explain in detail the types of reliability.
- b) What is validity? Explain in detail the types of validity.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) What is the role computerization and Artificial Intelligence in psychological testing.
- b) Explain in detail Intrinsic test bias.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words. [10]

- a) Scientific method
- b) Knowledge Based questionnaire
- c) Test norms
- d) Legal aspects of extrinsic test bias

Total No. of Questions : 5]

PE-5689

[6543]-302

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

EP-102 : Psychometrics : The Science of Psychological Assessment
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (12602)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) शास्त्रीय पद्धती, वास्तववाद व सत्य स्पष्ट करा.
ब) मानसशास्त्रीय चाचणीतील नैतिक घटकांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) चाचणी बांधणी प्रक्रियेतील विधान विश्लेषण सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) वस्तुनिष्ठ चाचणी व व्यक्ती - आधारित चाचणीतील फरकाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) विश्वसनीयता म्हणजे काय? विश्वसनीयतेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) यथार्थता म्हणजे काय? यथार्थतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) संगणकीकरण आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता यांची मानसशास्त्रीय चाचण्यांमधील भूमिका काय आहे.
ब) चाचणी अंतर्गत पूर्वग्रह सविस्तर विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) शास्त्रीय पद्धती
- ब) ज्ञान आधारित प्रश्नावली
- क) चाचणी मानदंड
- ड) चाचणी बाह्य पूर्वग्रहाचे कायदेशीर पैलू

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5690

[Total No. of Pages : 4

[6543]-303

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

EP-103 : Research Methodology - I
(2019 Pattern) (Semester - I) (12603)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 400 words : [10]

- a) What is Research? Explain purpose and dimensions of research.
- b) Differentiate qualitative and quantitative research.

Q2) Answer any one of the following in about 400 words : [10]

- a) Discuss about parametric and non-parametric tests.
- b) Define correlation. Write in detail about the different types of correlation.

Q3) Answer any one of the following in about 400 words : [10]

- a) What is hypothesis? Explain sampling procedures of hypothesis testing.
- b) Define sampling design. Discuss the characteristics of sampling designs.

Q4) Answer any one of the following in about 400 words : [10]

- a) Define Experimental design. Discuss various types of experimental designs.
- b) Discuss Randomized experimental and quasi-experimental approaches.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following :

[10]

- a) Research Problem
- b) Null Hypothesis
- c) ANOVA
- d) Nature of data

Total No. of Questions : 5]

PE-5690

[6543]-303

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

EP-103 : Research Methodology - I
(2019 Pattern) (Semester - I) (12603)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 400 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
अ) संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे उद्देश व मिती स्पष्ट करा.
ब) गुणात्मक व संख्यात्मक संशोधनातील भेद स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 400 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
अ) प्राचल व अप्राचल चाचण्यांबाबत चर्चा करा.
ब) सहसंबंधाची व्याख्या द्या. सहसंबंधाच्या विविध प्रकारांविषयी सविस्तर लिहा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 400 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
अ) अभ्युपगम म्हणजे काय? अभ्युपगम पडताळणीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या नमुनाचयनपद्धती स्पष्ट करा.
ब) नमुनाचयन आराखड्याची व्याख्या द्या. नमुनाचयन आराखड्याचे गुणधर्म यांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 400 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
अ) प्रायोगिक आराखड्याची व्याख्या द्या. प्रायोगिक आराखड्याच्या विविध प्रकारांवर चर्चा करा.
ब) अनियन प्रायोगिक आराखडा व तत्सम प्रायोगिक आखणी या दृष्टीकोनांवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा :

[10]

- अ) संशोधन समस्या
- ब) शुन्य अभ्युपगम
- क) अँनोव्हा – प्रचरण विश्लेषण
- ड) प्रदत्ताचे स्वरूप

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5691

[Total No. of Pages : 4

[6543]-304

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

**EP-201 : Cognitive Psychology : Advances and Application
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22601)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Write in detail about the nature of consciousness.
- b) Write in detail an 'critical thinking'.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Explain in detail about 'Intelligence Quotient'.
- b) Discuss the cognitive abilities with reference to sex differences.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) What aspects of cognitive development in children are important in education field?
- b) What are the principles of cognitive psychology are useful in dealing with behavioural problems?

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) What is the contribution of cognitive psychology to forensic science.
- b) Explain the applications of cognitive psychology in computer science.

P.T.O.

Q5) Answer any one of the following in about 500 words.

[10]

- a) Discuss in detail the 'Brain Assessment Tools'.
- b) Explain the advances in Creativity.

Total No. of Questions : 5]

PE-5691

[6543]-304

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

EP-201 : Cognitive Psychology : Advances and Application

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22601)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बोधस्थिती बदल सविस्तर लिहा.
ब) चिकित्सक विचार विषयी सविस्तर लिहा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बुद्धिगुणांक विषयक प्रगत विचारांवर सविस्तर लिहा.
ब) लिंग भिन्नतेच्या अनुषंगाने बोधनिक क्षमतांवर लिहा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बालकाच्या बोधनिक विकासातील कोणकोणते घटक शैक्षणिक क्षेत्राकरिता महत्वाचे आहेत?
ब) वर्तन समस्या सोडविण्याकरिता बोधनिक मानसशास्त्रातील कोणकोणती तत्वे उपयुक्त ठरतात.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) न्याय वैद्यक शास्त्राकरिता बोधनिक मानसशास्त्राचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) संगणक शास्त्र करिता बोधनिक मानसशास्त्राचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) मेंदू परिक्षण साधनांविषयी सविस्तर लिहा.
- ब) सर्जनशील विषयी प्रगत अभ्यासांवर लिहा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5692

[Total No. of Pages : 4

[6543]-305

M.A (Part - I)

PSYCHOLOGY

EP-202 : Psychometrics : Application

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22602)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) Define Aptitude? Explain General Aptitude test Battery and its uses in educational setting.
- b) Define creativity. Review the use of Terman's creativity test in educational field.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) Explain in detail applications of Adjustment Inventory in guidance setup.
- b) Explain the application of family environment scale in counseling setup.

Q3) Answer any one of the following in about 500 Words. [10]

- a) Explain application of Minnesota Multiple Personality Inventory (MMPI) in the diagnosis of psychological disorders.
- b) Write a clinical review of Thematic Apperception test.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [10]

- a) Write application of Minnesota satisfaction questionnaire in industrial setting.
- b) Explain the Fundamental Interpersonal Relationship Orientation Behavior (FIRO-B) of measuring interpersonal relationship.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words. [10]

- a) Any two test of DAT
- b) Adjustment test
- c) Three factor of Rorschach Ink Blot Test
- d) EQ Test

PE-5692

[6543]-305
M.A (Part - I)
PSYCHOLOGY
EP-202 : Psychometrics : Application
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22602)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नां समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) अभिक्षमतेची व्याख्या द्या. सामान्य अभिक्षमता चाचणीचे शैक्षणिक क्षेत्रातील उपयोजन स्पष्ट करा.
ब) सर्जनशीलतेची व्याख्या द्या. पासी सर्जनशीलता चाचणीचा शैक्षणिक क्षेत्रातील आढावा द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) समायोजन शोधिकेचे मार्गदर्शन क्षेत्रातील उपयोजन सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) कौटुंबिक परिवेश चाचणीचे समुपदेशनातील उपयोजन विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मनोविकृतीच्या निदानामध्ये मिनेसोटा बहुविध व्यक्तिमत्त्व शोधिकेचे (MMPI) उपयोजन विशद करा.
ब) चित्र अवबोधन चाचणीचा चिकित्सात्मक आढावा लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मिनेसोटा समाधान प्रश्नावलीचे औद्योगिक क्षेत्रातील उपयोजन लिहा.
ब) अंतरवैयक्तिक संबंध मापनाचे साधन म्हणून मुलभूत अंतरवैयक्तिक संबंध अभिमुखता वर्णन चाचणी (FIRO-B) विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) विविध अधिक्षमता चाचणीतील कोणत्याही दोन उपचाचण्या
- ब) समायोजन चाचणी
- क) रोर्शाच्या शाईच्या डागाच्या चाचणीतील तीन घटक
- ड) EQ चाचणी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE5693

[6543]-306

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

EP 203 : Research Methodology - II

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22603)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 400 words. **[10]**

- a) Discuss about various methods of qualitative research.
- b) What is qualitative research? Explain brief history of qualitative research.

Q2) Answer any one of the following in about 400 words. **[10]**

- a) Enumerate various methods of data collection in qualitative research.
- b) What is qualitative data? Explain steps for analysing data in qualitative research.

Q3) Answer any one of the following in about 400 words. **[10]**

- a) Explain analysis of qualitative data in detail.
- b) What is coding? Explain the different types of coding.

Q4) Answer any one of the following in about 400 words. **[10]**

- a) Explain structural equation modeling.
- b) What is factor analysis? Describe types and basic terms of factor analysis.

Q5) Write short notes on any two of the following : **[10]**

- a) Narrative inquiry
- b) Interview
- c) Theoretical saturation
- d) S.P.S.S.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE5693

[6543]-306

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

EP 203 : Research Methodology - II

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22603)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सुमारे 400 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) गुणात्मक संशोधनाच्या विविध पद्धतींवर चर्चा करा.
- ब) गुणात्मक संशोधन म्हणजे काय? गुणात्मक संशोधनाचा संक्षिप्त इतिहास स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सुमारे 400 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) गुणात्मक संशोधनातील प्रदत्त संकल्पनांच्या विविध पद्धतीचे वर्णन करा.
- ब) गुणात्मक संशोधन म्हणजे काय? गुणात्मक संशोधनातील प्रदत्त विश्लेषणाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सुमारे 400 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) गुणात्मक प्रदत्त विश्लेषणाची पद्धत सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) सांकेतिकरण म्हणजे काय? सांकेतिकरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सुमारे 400 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) रचनात्मक समीकरण प्रारूप स्पष्ट करा.
- ब) घटक विश्लेषण म्हणजे काय? घटक विश्लेषणाचे प्रकार व मूल संज्ञांचे वर्णन करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा. [10]

- अ) वर्णनात्मक चौकशी
- ब) मुलाखत
- क) सैद्धांतिक संपृक्ती
- ड) एस.पी.एस.एस.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE5694

[Total No. of Pages : 2

[6543]-307

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology : Counselling Process and Skills

Clinical Psychology : Counselling Process and Skills

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32605, 32601)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) Discuss the approaches to counselling and helping with suitable example.
- b) Discuss the development of counsellor - counselee relationship with appropriate examples.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) Explain with suitable examples the micro and macro skills of counselling.
- b) What are the self-monitoring skills as a counsellor? Give suitable examples.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) How to improve clients self-talk and self perceptions? Explain by giving suitable examples.
- b) With appropriate examples explain the skills of paraphrasing and reflecting feelings in a counselling session.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) Elaborate on the nature and importance of counselling skills and working alliance.
- b) Compare the Roger's model of counselling skills and Carkhuff's model of counselling skills with proper examples.

Q5) Write short notes on any two of the following in 250 words : **[10]**

- a) Mental Health Care Movement in India.
- b) Counselling Goal setting process.
- c) Training clients in relaxation.
- d) Mentoring : Modern Trend in Counselling.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE5694

[6543]-307

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology : Counselling Process and Skills

Clinical Psychology : Counselling Process and Skills

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32605, 32601)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) समुपदेशन आणि मदत करणेसाठीच्या दृष्टिकोनांचे उदाहरणासह वर्णन करा.
- ब) समुपदेशक आणि समुपदेशन घेणारा यांच्या संबंधाच्या विकासावर उदाहरणासह चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) योग्य उदाहरणाच्या सहाय्याने समुपदेशनातील सूक्ष्म व ढोबळ कौशल्ये स्पष्ट करा.
- ब) समुपदेशकाचे स्व-नियमन कौशल्ये कोणती? योग्य उदाहरण द्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) क्लायंटचे स्व-संवाद आणि स्व-संवेदन कसे सुधरवायचे? योग्य उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
- ब) समुपदेशन सत्रात संक्षिप्तिकरण आणि भावना प्रतिबिंबित करण्याचे कौशल्येसह उदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) समुपदेशन कौशल्ये आणि कार्यरत युतीचे स्वरूप आणि महत्त्व याविषयी विस्तृतपणे सांगा.
- ब) रॉजर्स आणि कॅरखॉफ यांच्या समुपदेशन कौशल्यांविषयी चे प्रारूपांचे सहउदाहरण तुलना करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) भारतात मानसिक आरोग्य सेवा चळवळ
- ब) समुपदेशनात ध्येय निश्चिती
- क) समुपदेशन घेणाऱ्यांना विश्रांतीमध्ये प्रशिक्षण
- ड) मार्गदर्शन : समुपदेशनाच्या क्षेत्रातील आधुनिक प्रवाह

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE5695

[Total No. of Pages : 2

[6543]-308

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Clinical Psychology : Psychopathology - I
(2019 Pattern) (Semester - III) (32602)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following question in 200 words. (any one) **[10]**

- a) Define abnormality and explain its nature and indicators of Abnormal behavior.
- b) Discuss about ICD-II as a current diagnostics system of mental disorder.

Q2) Answer the following question in 200 words. (any one) **[10]**

- a) Explain specific phobia and its cause, symptoms & treatment.
- b) Explain isolated anxiety & its causes, symptoms & treatment.

Q3) Answer the following question in 200 words. (any one) **[10]**

- a) Discuss about criteria & causal factors of Alcohol use disorder.
- b) Discuss about criteria and causal factors of obesity.

Q4) Answer the following question in 200 words. (any one) **[10]**

- a) What is mean by suicide? Explain symptoms & treatment.
- b) Discuss criteria, symptom & causes of depression.

Q5) Answer the following questions in 100 words. (any two) **[10]**

- a) Drug Abuse
- b) Phobia
- c) Mania
- d) DSM-5

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE5695

[6543]-308

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Clinical Psychology : Psychopathology - I
(2019 Pattern) (Semester - III) (32602)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) मनोविकृतीची व्याख्या सांगा आणि मनोविकृतीचे स्वरूप व निकष स्पष्ट करा.
- ब) सध्याची मनोविकार निदान पद्धती म्हणून ICD-II यावर चर्चा करा.

प्र.2) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) विशिष्ट दुर्भिती स्पष्ट करा आणि त्याची कारणे, लक्षणे व उपचार पद्धती लिहा.
- ब) विलगीकरण चिंता विकृतीची कारणे, लक्षणे व उपचार यावर चर्चा करा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) मद्यपान विकृतीचे निकष, कारणीभूत घटक यावर चर्चा करा.
- ब) लट्ठपणाचे निकष आणि कारणीभूत घटक यावर चर्चा करा.

प्र.4) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) आत्महत्या म्हणजे काय? आत्महत्येची लक्षणे व उपचार स्पष्ट करा.
- ब) नैराश्य विकृतीचे निकष लक्षणे व कारणे स्पष्ट करा.

प्र.5) खालील प्रश्नाचे 100 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

- अ) अंमली पदार्थजन्य विकृती
- ब) दुर्भिती
- क) उन्माद विकृती
- ड) DSM-5

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE5696

[Total No. of Pages : 2

[6543]-309

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Clinical Psychology : Psycho-Diagnostics
(2019 Pattern) (Semester - III) (32603)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer the following question in 200 words (any one) **[10]**

- a) Describe psycho-diagnostics and basic principles of psychodiagnostics.
- b) Describe psychodiagnostics and discuss importance of data gathering, clinical judgement and data synthesis.

Q2) Answer the following question in 200 words (any one) **[10]**

- a) Discuss Psychodiagnostics procedure used in general medical setting and Psychiatric setting.
- b) Discuss use of wechler Adult intelligence scale - III in clinical diagnosis.

Q3) Answer the following question in 200 words (any one) **[10]**

- a) Define projective techniques and discuss Thematic Apperception Test used in clinical diagnosis.
- b) Discuss mental status examination in detail.

Q4) Answer the following question in 200 words (any one) **[10]**

- a) Discuss importance of synthesis of information from different sources in Psychodiagnostics.
- b) Discuss nature of report writing in detail.

Q5) Answer the following questions in 100 words (any two) **[10]**

- a) Psychodiagnostics and Psychometrics relationship with treatment.
- b) Brief symptom inventory.
- c) Bender visual motor Gestalt Test application.
- d) Biofeedback.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE5696

[6543]-309

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Clinical Psychology : Psycho-Diagnostics
(2019 Pattern) (Semester - III) (32603)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) मनोनिदान स्पष्ट करा आणि मनोनिदानाचे मुलभूत तत्वे विषद करा.
- ब) प्रदत्त संकल्पना, प्रदत्ताचे संश्लेषण आणि चिकित्सालयीन निर्णयाचे महत्त्व विषद करा.

प्र.2) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) सामान्य वैद्यकीय क्षेत्र आणि चिकित्सालयीन क्षेत्रातील वापरली जाणारी मनोनिदानात्मक प्रक्रिया चर्चा करा.
- ब) वेश्लर यांच्या प्रौढांच्या बुद्धिमत्ता चाचणीचा (III) चिकित्सा क्षेत्रातील उपयोग स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) प्रक्षेपण तंत्राची व्याख्या लिहा व कथा वस्तु आसंवेदन चाचणीचे चिकित्सा क्षेत्रातील निदानात्मक तंत्र म्हणून चर्चा करा.
- ब) मानसिक स्थिति परीक्षणाची विस्तृत चर्चा करा.

प्र.4) खालील प्रश्नाचे 200 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]

- अ) विविध स्रोतांकडून आलेल्या माहितीच्या संश्लेषणाचे मनोनिदानातील महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) अहवाल लेखणाचे स्वरूपाची विस्तृत चर्चा करा.

प्र.5) खालील प्रश्नाचे 100 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

- अ) मनोनिदान व मनोमापण यांच्यातील संबंध उपचाराशी सांगा
- ब) संक्षिप्त लक्षण शोधीका
- क) बेंडर यांची दृक्-कारक गेस्टाल्ट चाचणीचे उपयोजन
- ड) जैवप्रतीभरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5697

[Total No. of Pages : 4

[6543]-310

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology : Personnel Psychology

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32606)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) All questions carry equal marks.
- 3) Figure to right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) Define personnel psychology. Discuss the current practices & emerging trends of personnel psychology.
- b) What is job analysis? Critically evaluate the "Observation" and "Critical incident" technique of job analysis.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) Define competency. Explain methodologies used for assessing competencies.
- b) What is meant by a competency framework? Explain how it is formed.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) Explain employee training. Discuss the characteristics of effective training practices.
- b) What is training need assessment? Explain its importance in development of a training program.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) Explain the career development cycle. Elaborate on the role of career planning in this cycle.
- b) What is multirater feedback? Explain the objectives & advantages of conducting such feedback.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words : [10]

- a) Use of Psychological tests for selection
- b) Art of finding talent
- c) Objective measures of performance appraisal
- d) ROI (Return On Investment)

Total No. of Questions : 5]

PE-5697

[6543]-310

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology : Personnel Psychology

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32606)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) कर्मचारी मानसशास्त्राची व्याख्या द्या. कर्मचारी मानसशास्त्रातील सध्यकालिन प्रथा आणि उद्योगमुख प्रवाह स्पष्ट करा.
ब) कार्य विश्लेषण म्हणजे काय? कार्य विश्लेषणाचे “निरीक्षण” आणि “गंभीर घटना” तंत्राचे चिकित्सात्मक परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) क्षमता परिभाषित करा. क्षमतांचे मूल्यांकन करण्यासाठी वापरलेल्या पद्धती स्पष्ट करा.
ब) क्षमता रचना म्हणजे काय? अशी रचना तयार करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) कर्मचारी प्रशिक्षण स्पष्ट करा. प्रभावी प्रशिक्षण पद्धतींचे वैशिष्ट्ये विस्तृत करा.
ब) प्रशिक्षण गरज मूल्यमापन म्हणजे काय? प्रशिक्षण कार्यक्रम तयार करण्यामध्ये त्याचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) करीअर विकास चक्र स्पष्ट करा. ह्या चक्रा मधील करिअर नियोजनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) बहुपरिक्षक अभिप्राय म्हणजे काय? असा अभिप्राय घेण्याचे उद्दिष्टे आणि फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टिपा लिहा : [10]

- अ) निवडीसाठी मानसशास्त्रीय चाचण्यांचा वापर
- ब) विशेष क्षमता शोधण्याची कला
- क) कार्यनिर्वर्तन निर्धारणाच्या वस्तुनिष्ठ पद्धती
- ड) ROI

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5698

[Total No. of Pages : 4

[6543]-311

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Industrial Psychology : Organizational Behaviour
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32607)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figure to right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) Explain the nature of Organizational Behaviour.
- b) Explain the Hofstede's view of Organizational Culture.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) What is work Motivation? Explain in details.
- b) Explain the goal setting of Motivation.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) Describe the behavioural styles of leadership.
- b) Explain the path goal model of leadership.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [10]

- a) Elucidate the importance of employee counselling.
- b) What is meant by Communication? Explain the process.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words : [10]

- a) Work stress
- b) Autocratic leadership
- c) Empowerment
- d) Globalization

Total No. of Questions : 5]

PE-5698

[6543]-311

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology : Organizational Behaviour

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32607)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) संघटना वर्तनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) Hofstede's ने मांडलेली संघटना संस्कृती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) कार्य प्रेरणा म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) प्रेरणा ध्येय-निश्चिती सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) नेतृत्वाविषयीची वर्तनात्मक शैली स्पष्ट करा.
ब) नेतृत्वाचे ध्येय-पथ प्रारूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) कर्मचारी समुपदेशनाचे महत्व विशद करा.
ब) संप्रेषण म्हणजे काय? त्याची प्रक्रिया सविस्तर मांडा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टिपा लिहा :

[10]

- अ) कार्य ताण
- ब) हुकुमशाही नेतृत्व
- क) सबलीकरण
- ड) वैश्विकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE5699

[Total No. of Pages : 2

[6543]-312

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Industrial Psychology : Areas of Counselling
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42601)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figure to right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) What is school counselling? Explain the roles and responsibilities of school counsellor.
- b) What is LD? Elaborate on counselling for LD.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) Define occupational stress. Describe the theoretical models of stress.
- b) Define work place counselling. Explain the basic requisite of employee counselling.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) What is grief? Explain in detail useful techniques for grief counselling.
- b) Define counselling. Explain counselling in terminally ill patients and describe its needs.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[10]**

- a) Explain social injustice. Describe social injustice issue counselling.
- b) Explain addiction. Describe stages of addiction and treatment plan for it.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words. **[10]**

- a) Mentoring
- b) Career counsellor
- c) Work place counselling in India
- d) Bereavement

P.T.O.

PE5699

[6543]-312

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology : Areas of Counselling
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42601)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) शालेय समुपदेशन म्हणजे काय? शालेय समुपदेशकाची भूमिका व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
- ब) एल डी म्हणजे काय? एल डी मुलांसाठीच्या समुपदेशनावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) कामाच्या ठिकाणी असणाऱ्या ताणाची व्याख्या करा. कामाच्या ठिकाणीचे ताणाचे सैध्दांतिक प्रारूपांचे वर्णन करा.
- ब) कामाच्या ठिकाणीचे 'समुपदेशन' परिभाषित करा. कर्मचारी समुपदेशनाची मूलभूत आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) शोक म्हणजे काय? शोक समुपदेशनासाठी उपयुक्त तंत्रे सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) समुपदेशनाची व्याख्या द्या. दुर्धर आजारी रुग्णांमध्ये समुपदेशन समजावून सांगा आणि त्याची गरज स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) सामाजिक अन्याय म्हणजे काय? सामाजिक अन्याय समस्यांवर समुपदेशनाचे वर्णन करा.
- ब) व्यसन म्हणजे काय? व्यसनाचे टप्पे सांगून त्यासाठीची उपचारात्मक योजना स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) मार्गदर्शन
- ब) करिअर समुपदेशक
- क) भारतातील कामाच्या ठिकाणीचे समुपदेशन
- ड) वियोग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE5700

[6543]-313

M.A. - II

PSYCHOLOGY

Clinical Psychology : Psychopathology - 2
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42602)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) What is personality disorders? Explain the characteristics of emotional and erratic behaviours.
- b) Explain the anxious or fearful behaviours in detail.

Q2) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) What is paraphilia? Explain the symptoms and treatment of paraphilia.
- b) Explain the DSM-5 Criteria for different sexual dysfunctions in detail.

Q3) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) Explain the DSM-5 criteria for Schizophrenia in detail.
- b) Explain the positive and negative symptoms of Schizophrenia.

Q4) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) Explain the DSM-5 criteria for major Neurocognitive disorders in detail.
- b) What is sleep wake disorder? Explain the DSM-5 criteria for sleep-wake disorder in detail.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) LD
- b) Psychotic disorders
- c) Schizophrenia
- d) Cluster - A

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE5700

[6543]-313

M.A. - II

PSYCHOLOGY

Clinical Psychology : Psychopathology - 2
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42602)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]

- अ) व्यक्तिमत्त्व विकृती म्हणजे काय? भावनिक आणि अनियमित वर्तनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) चिंताग्रस्त किंवा भीतीदायक वर्तन सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]

- अ) पॅराफिलिया म्हणजे काय? पॅराफिलियाची लक्षणे आणि उपचार स्पष्ट करा.
- ब) विविध लैंगिक विकारांसाठी DSM-5 निकष सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]

- अ) छिन्नमनस्कतासाठी DSM-5 निकष सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) छिन्नमनस्कताची सकारात्मक आणि नकारात्मक लक्षणे स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]

- अ) प्रमुख न्युरोकोग्निटिव्ह विकारांसाठी DSM-5 निकष सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) निद्रा-भ्रमण विकृती म्हणजे काय? निद्रा-भ्रमण विकृतीसाठी DSM-5 निकष सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]

- अ) एलडी (LD)
- ब) मानसिक विकार
- क) छिन्नमनस्कता
- ड) समूह - ए (Cluster - A)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE5701

[6543]-314

M.A. - II

PSYCHOLOGY

Clinical Psychology : Psychotherapies

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42603)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) What is Psychotherapy? Explain the basic Psychotherapeutic skills.
- b) Explain in detail classical Psychoanalytic Therapies.

Q2) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) Define Behaviour Therapy? Explain the various forms of Behaviour Therapy.
- b) Explain in detail the procedure and application of Assertiveness Training.

Q3) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) Explain in detail Rational Emotive Behavior Therapy (REBT).
- b) Explain in detail the Roger's Client Centered Therapy.

Q4) Answer any one of the following in about 200 words. **[10]**

- a) Explain the recent trends in Psychotherapies.
- b) Describe in detail the Eastern Therapies.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) Music and Dance Therapy
- b) Empty Chair Technique
- c) Psychodrama
- d) Ego states

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE5701

[6543]-314

M.A. - II

PSYCHOLOGY

Clinical Psychology : Psychotherapies

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42603)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]
अ) मानसोपचार म्हणजे काय? मुलभूत मानसोपचार कौशल्ये स्पष्ट करा.
ब) शास्त्रीय मनोविश्लेषणात्मक उपचारांचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]
अ) वर्तनोपचाराची व्याख्या लिहा. वर्तनोपचाराच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
ब) ठाम प्रतिपादन प्रशिक्षकाची प्रक्रिया आणि उपयोजन सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]
अ) तर्कसंगत भावनिक उपचार पद्धती (REBT) सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) रॉजर्स यांची सल्लार्थी केंद्रित उपचार पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 200 शब्दांमध्ये उत्तर द्या. [10]
अ) मानसोपचारातील नवप्रवाह स्पष्ट करा.
ब) ईस्टर्न उपचार पद्धतींचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) संगीत आणि नृत्य उपचार पद्धती
ब) रिक्त खुर्ची तंत्र
क) मनोनाट्य
ड) अहंम अवस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5702

[Total No. of Pages : 4

[6543]-315

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Industrial Psychology : Human Resource Management
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42606)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Define International HRM. Describe challenges for International HRM.
- b) Explain contemporary issues in HR in brief.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) State the difference between training and development. Describe methods of training in brief.
- b) Write need of succession planning in career development functions of employee in organization.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Elaborate knowledge management process.
- b) What is Human Resource Information System (HRIS)? Explain steps of implementing HRIS.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) What is industrial dispute? Describe any two methods of resolving dispute in detail.
- b) Define HR audit. Explain process of HR audit.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words.

[10]

- a) HR for corporate excellence
- b) Stages of career development
- c) Organizational citizenship behaviour
- d) HR score card

PE-5702

[6543]-315

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Industrial Psychology : Human Resource Management
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42606)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) आंतरराष्ट्रीय एच आर एम व्याख्या लिहा. आंतरराष्ट्रीय स्तरांवरील एच आर एम च्या आघाटनांचे वर्णन करा.
ब) एच आर मधील समकालीन समस्या थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) प्रशिक्षण व विकास यातील फरक लिहा. प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धती थोडक्यात वर्णन करा.
ब) करिअर विकास घ्या कर्मचारी संबंधित संघटनेच्या कार्यात उत्तराधिकारी नियोजन (succession planning) ची गरजेबद्दल सविस्तर लिहा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ज्ञान व्यवस्थापन प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) HRIS म्हणजे काय? HRIS च्या अंमलबजावणीचे टप्पे स्पष्ट करा
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) औद्योगिक विवाद म्हणजे काय? औद्योगिक विवाद सोडवण्याचे कोणत्याही दोन पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.
ब) एच आर ऑडिटची व्याख्या लिहा. एच आर ऑडिट प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) एच आर कॉर्पोरेट उत्कृष्टता
- ब) करिअरच्या विकासाचे टप्पे
- क) संस्थेचे नागरिकत्व वर्तन (OCB)
- ड) एच आर स्कोअर कार्ड

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE5703

[6543]-316

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**Industrial Psychology : Organizational Development
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42607) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words **[10]**

- a) Discuss organisational change and resistance to change.
- b) Describe the characteristics of organisational development (O.D.) and explain the system theory.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words **[10]**

- a) Explain the phases of O.D. programmes. Differentiate between diagnosis & interventions.
- b) Describe how O.D. interventions can be categorised.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words **[10]**

- a) Elucidate the various characteristics of effective team.
- b) Explain what are interdependency exercise, appreciations and concerns exercise of team building.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words **[10]**

- a) Elaborate the detailed future search conference model.
- b) Explain the steps involved in the confrontation meeting.

Q5) Write short notes on any two of the following in 250 words **[10]**

- a) O.D. interventions in Indian Organizations.
- b) Kotter's 8 step plan
- c) Self managed teams.
- d) Role analysis technique.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE5703

[6543]-316

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

Industrial Psychology : Organizational Development
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42607) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) संघटना बदलाची चर्चा करा आणि 'बदलाला विरोध' यावर चर्चा करा.
- ब) संघटना विकासाची वैशिष्ट्ये सांगा. समष्टी सिद्धांताची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) संघटना विकास कार्यक्रमातील अवस्था स्पष्ट करा. निदान व आंतरनिरसन यांमधील भेद लिहा.
- ब) संघटना विकास आंतर निरसनांचे प्रवर्गीकरण कसे करता येईल याचे वर्णन करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) प्रभावी संघाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) परस्परावलंबी तंत्र, प्रशंसा व चिंतेची बाब-तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) भावी शोध परिषद प्रारूप स्पष्ट करा.
- ब) कन्फ्रंटेशन मीटिंगमधील अंतर्भूत टप्पे स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) भारतीय संघटनांमधील संघटना विकासाची आंतर निरसने
- ब) कॉटरची आठ-टप्प्यांची योजना
- क) स्व-व्यवस्थापित समूह
- ड) भूमिका-विश्लेषण तंत्र

